

FOLDER GEVANGENIS PERSONEEL

Radicalisering
en waarom dit relevant is voor u

FOLDER VOOR GEVANGENIS- EN RECLASSERINGSMEDEWERKERS

Deze folder is een korte versie van TERRA's handleiding 'Radicalisering en waarom dit relevant is voor u'. Het bevat korte tips hoe je radicalisering kunt herkennen, hoe ermee om te gaan als u in uw dagelijks werk hiermee geconfronteerd wordt en hoe er tussen alle betrokkenen samengewerkt kan worden in een gemeenschapsaanpak.

Een gevangenisstraf kan een periode zijn van grote persoonlijke kwetsbaarheid. Door de fysieke bedreigingen in gevangenissen kan het voor een gedetineerde van groot belang lijken om zich aan te sluiten bij een groep, omdat de groep bescherming biedt. Zorgen over de toekomst en onzekerheid over de eigen identiteit kunnen er ook toe leiden dat een religieuze of politieke beweging zeer aantrekkelijk lijkt, omdat het duidelijke regels voorschrijft over de omgang met anderen, wat iemand moet geloven en in sommige gevallen zelfs welke kleding iemand moet dragen. **Het komt vrij vaak voor dat gedetineerden tijdens hun gevangenisstraf toetreden tot een politieke of religieuze beweging. Dit is op zich geen reden tot zorg.**

Desalniettemin zijn er extremistische groepen die geweld verheerlijken. Als u van mening bent dat een van de gedetineerden die u bewaakt, of een van de (ex-)gedetineerden die u begeleidt, er extreme opvattingen op na begint te houden, dan is dit een probleem dat misschien moet worden aangepakt.

Deze folder is bedoeld om u te helpen bij het signaleren of een (ex-) gedetineerde mogelijk radicaliseert. Ook worden enkele adviezen geboden wat u kunt doen in zo'n situatie.

Er bestaat geen lijstje dat afgevinkt kan worden om erachter te komen of iemand aan het radicaliseren is of niet. Maar er zijn zaken die u waar kunt nemen.

WEES ALERT OP VERANDERINGEN IN:

- De houding tegenover de maatschappij en de autoriteiten, minder overtuiging dat deze doeltreffend zijn;
- Gevoel van binding, het gebrek aan gevoel erbij te horen, of juist een toenemend gevoel van binding met een bepaalde extreme groepering;
- De vriendengroep;
- Kleding en uiterlijk, bijvoorbeeld verandering in haardracht, tatoeages laten zetten met symbolen van groepen;
- Woordgebruik, met name over etnische, religieuze of politieke groeperingen;
- De manier van contact maken met u/anderen.

WAT WEL TE DOEN

- Wees u bewust dat deze veranderingen veroorzaakt kunnen zijn door radicalisering;
- Zoek contact met een professioneel netwerk in uw regio, zoals politie en maatschappelijk werkers. Vaak bestaan dergelijke netwerken al rondom andere maatschappelijke problemen zoals jeugdcriminaliteit;
- Biedt ondersteuning bij het vormen van een positief zelfbeeld. Toon interesse in hobby's en talenten en breng indien mogelijk de persoon in contact met positieve groepen en rolmodellen;
- Zorg ervoor dat meldingen van discriminatie of racisme op een serieuze en eerlijke

manier worden afgehandeld;

- Als een radicale groepering contact probeert te leggen met de penitentiaire inrichting waar u werkt, of met een bepaalde (ex-)gedetineerde onder uw hoede, bijvoorbeeld door middel van propagandamateriaal, moet u dit melden bij de politie;
- Als de penitentiaire inrichting waar u werkt iemand in bewaring heeft die een misdrijf heeft begaan dat verband houdt met extremisme, moet u deze persoon scherp in de gaten houden. Overleg met maatschappelijk werkers, de rechtshandhaving en religieuze leiders in uw instelling of gemeenschap over deze persoon en zijn ontwikkeling;
- Maak mensen bewust van de manier waarop ronselaars van extremistische groepen te werk gaan. Stimuleer kritisch denken;
- Geef waar mogelijk steun aan de ouders en familie van de radicaliserende persoon.

WAT NIET TE DOEN

- Ga er niet vanuit dat als iemand zich bekeert tot een bepaalde religie, of zich aan een politieke zaak verbindt, dit automatisch een reden tot zorg is;
- Grijp alleen in als dat noodzakelijk is, u zou anders het probleem nog groter kunnen maken;
- Zorg ervoor dat u iemand niet het gevoel geeft dat u hem of haar eruit gepikt heeft om negatieve redenen.

WERKEN VANUIT EEN GEMEENSCHAPSAANPAK

Sommige gemeenten beschikken al over een team van professionals voor het vroegtijdig signaleren van radicalisering. Probeer te achterhalen of een dergelijk team ook al in uw buurt actief is. Men kan ook contact leggen met andere netwerken, bijvoorbeeld netwerken die gericht zijn op preventie van jeugdcriminaliteit. **Als u zich zorgen maakt over iemand in de penitentiaire inrichting waar u werkt of die u begeleidt, en van wie u denkt dat die aan het radicaliseren is, dan zijn er drie belangrijke zaken die u dient te overwegen.**

1 Moet u wel of niet het gesprek met hem aangaan?

Dit is een heel persoonlijke beslissing. Hebt u een goede relatie met de persoon? Hebt u al eens eerder over persoonlijke zaken met hem gesproken? Als dit het geval is, dan is het gesprek aangaan een goed idee. Om het probleem niet erger te maken, kunt u het beste het woord radicalisering niet expliciet noemen. Zeg in plaats daarvan dat u wilt praten over zijn sociale of persoonlijke ontwikkeling. Zo houdt u de communicatie open en kunt u steun bieden. Als dat niet kan, is het GEEN goed moment om dit gesprek aan te gaan. Het gevaar is dat hij het gevoel krijgt dat u het speciaal op hem hebt gemunt, wat het probleem zou verergeren. In dat geval kunt u beter uw zorgen delen met andere professionals, zoals maatschappelijk werkers en de politie.

2 Wanneer moet u uw zorgen delen met andere professionals?

Ga na wat de wetgeving in uw land zegt over privacy. Is het toegestaan om met andere professionals te overleggen over de jongeren die aan uw zorgen zijn toevertrouwd? In principe kunt u uw zorgen altijd delen met deze groep, u bent de expert met betrekking tot de groep waarmee u dagelijks werkt. Als u bezorgd bent, is het belangrijk dat u dit aan de andere professionals laat weten. Als u duidelijke veranderingen waarneemt, aarzel dan niet dit te bespreken, vooral als u de indruk krijgt dat iemand zich misschien heeft aangesloten bij een extremistische groepering of dit van plan is. Dit kan zichtbaar zijn door veranderingen in:

- De manier van praten: woordkeuze, met name over andere etnische, religieuze of politieke groepen, wij-zij-terminologie;
- Gedrag: identificatie of contact met leiders van een groep, naamsverandering, veel tijd doorbrengen op extremistische internetforums, minder contact met oude vrienden, het in bezit hebben of verspreiden van propagandamateriaal;
- Uiterlijk: kleding, tatoeages, symbolen of attributen die verwijzen naar de groep. Hoe eerder de groep professionals op de hoogte is van een mogelijk probleem en in staat is om informatie en hun zorgen te delen en samen te besluiten om wel of niet in actie te komen, des te beter dit is.

3 Op welk moment moet een interventie plaatsvinden?

Dit is een belangrijk beslismoment. Een te vroege, of een onnodige interventie, kan het probleem verergeren, of een probleem veroorzaken waar er nog geen was. Een besluit om tot interventie over te gaan moet worden genomen door de multidisciplinaire groep van professionals en niet door een enkel persoon.

Als iemand het punt heeft bereikt dat hij daadwerkelijk een aanslag voorbereidt, is een interventie absoluut noodzakelijk. Dit is dan een zaak van politie en justitie – waarbij het van belang is dat zij over alle informatie kunnen beschikken om een dergelijk besluit te nemen en op het juiste moment te kunnen optreden, niet te vroeg, en natuurlijk ook niet te laat, en op de juiste manier.

Deze folder is de samenvatting van een handleiding die dieper ingaat op signalen dat iemand radicaliseert, die nog meer tips bevat over hoe hiermee om te gaan, nader ingaat op de gemeenschapsaanpak om weerbaarheid tegen radicalisering op te bouwen, en uiteenzet hoe de samenwerkingspartners elkaar kunnen steunen. In de handleiding wordt ook nog nader ingegaan op de rol die u kunt spelen in een netwerkaanpak, samen met bijvoorbeeld maatschappelijke diensten en de rechtshandhaving.

Deze handleiding is kosteloos beschikbaar op www.terratoolkit.eu.

Partners in TERRA zijn Impact, het kenniscentrum voor psychosociale zorg na schokkende gebeurtenissen, partner in Arq Psychotrauma Expert Groep, Nederland en de Vereniging voor de Hulp aan de Slachtoffers van 11 Maart (AAVMII) Madrid, Spanje.

contact: M. Rooze MA/MBA, Projectleider TERRA | info@terratoolkit.eu | www.terra-net.eu

partner in

